

MARKIJAN MALSKYJ
Ambasada Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej

WYZWANIA W STOSUNKACH MIĘDZY UKRAINĄ A UE. PERSPEKTYWY PARTNERSTWA WSCHODNIEGO ORAZ ROLA POLSKI W ZBLIŻENIU UKRAINY Z UE

Od pierwszego dnia swego pobytu w Warszawie odczuwam ogromną odpowiedzialność za sukces powierzonej mi sprawy. Reprezentować interesy Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej – w państwie, z którym wspólna droga ramię w ramię nie ma alternatywy – jest priorytetowym zadaniem dla dyplomacji ukraińskiej.

Dziś między Ukrainą a Polską prowadzi się niezwykle intensywny dialog polityczny. Odnowiono pozytywną dynamikę współpracy handlowo-gospodarczej. Na dzień dzisiejszy nasze kraje zrealizowały wielkie, wzajemne inwestycje o łącznej wielkości ponad 1 miliarda dolarów amerykańskich. Tu wystarczy tylko wspomnieć wspólną organizację Euro 2012. Znaczenie tego wydarzenia ciężko przecenić, ponieważ na nowo otworzyło ono nasze Państwa dla całej Europy, udowodniło efektywność tandemu ukraińsko-polskiego. Mogę stwierdzić, że nasze strategiczne partnerstwo jest dziś wzorcem dobrych stosunków sąsiedzkich i efektywnej współpracy.

Od momentu uzyskania niepodległości Ukraina pokonała trudną drogę. Droga ta była pełna nie tylko sukcesów, lecz także pewnych błędów. W niezwykle skomplikowanych warunkach rozbudowaliśmy wszystkie formalne instytucje i atrybuty niepodległego państwa. Pragnę podkreślić, że udało nam się zachować podstawy potencjału naukowo-praktycznego, który pozwala Ukrainie w perspektywie odbudowywać produkcję w branżach wysokich technologii – od budowy statków do rozwoju technologii kosmicznych. Na dzień dzisiejszy udało nam się przetrwać, mimo że ponieśliśmy ciężkie straty. Wychodzimy z globalnego kryzysu finansowego.

Właśnie dzisiaj Ukraina ostatecznie straciła możliwość wyboru w jednym zasadniczym pytaniu – nie możemy żadnej minuty zwlekać z przeprowadzeniem radykalnych, kompleksowych reform społeczno-gospodarczych! Właśnie

realizacja przekształceń systemowych w ukraińskim społeczeństwie i gospodarce jest pierwszoplanowym zadaniem, wokół którego zjednoczyły się dzisiaj ukraiński Rząd i Parlament.

Ukraina znalazła się w sytuacji trafnie scharakteryzowanej przez angielskiego filozofa i matematyka Alfreda Whiteheada, który uważał, że „u człowieka istnieją tylko dwie drogi: albo postęp, albo degradacja”. My, Ukraińcy, wybieramy postęp. I na tym odpowiedzialnym etapie, po raz kolejny będziemy liczyć na pomoc i doświadczenie partnerów polskich w realizacji polityki reform. Przecież Warszawa nie tylko spełniła szlachetną misję w Europie, kiedy dała Ukrainie bodziec do realizacji procesu obalenia systemu komunistycznego. Ona udowodniła całemu światu swoją zdolność do efektywnej transformacji wewnętrznej. Dzięki temu Polska jednoznacznie wzmacnia swoje gospodarcze i polityczne pozycje w regionie. Powinniśmy powtórzyć sukces naszych polskich przyjaciół! To jest naszym celem strategicznym.

Minęło już blisko 7 lat od momentu, kiedy współpraca Ukrainy z Polską stała się dla nas faktycznym synonimem współpracy z Unią Europejską. Po wstąpieniu do Unii, Polska stała się dla Ukrainy kluczowym partnerem na drodze do integracji europejskiej. Wysoki poziom porozumienia ukraińsko-polskiego gwarantuje to, że głos Ukrainy zawsze można usłyszeć w Unii Europejskiej. Prowadzi się z nami intensywny dialog.

Jakież są priorytety dzisiejszej polityki zagranicznej Ukrainy? Główne zasady naszej polityki zewnętrznej to przede wszystkim nadrzędność interesów państwowych, pragmatyzm, ekonomizacja oraz efektywność. I właśnie w tym kontekście, jak niejednokrotnie podkreślały władze Ukrainy, postrzegamy Unię Europejską jako optymalny model dla społecznego rozwoju naszego państwa, jego instytucji publicznych oraz dla wzrostu gospodarczego, a w perspektywie – także jako nasz wspólny dom.

Dążenie do integracji europejskiej pozostaje niezmiennym, strategicznym zadaniem naszego państwa. Jednocześnie, pragnę zaznaczyć, że w swoich oczekiwaniach co do kierunku europejskiego władze ukraińskie zeszyły z przysłowio- wych chmur na ziemię. Ukraina nastawiona jest na pragmatyczną pracę oraz praktyczne osiągnięcia postawionych celów, bez zbędnego upolityczniania procesu oraz wygłaszania politycznych haseł. Nasze najbliższe cele na kierunku europejskim są dosyć ambitne i ważne – to podpisanie Umowy o Stowarzyszeniu, włącznie z częścią o Strefie Wolnego Handlu, a także praktyczna realizacja, wspólnie z Unią Europejską, „mapy drogowej”, dotyczącej wprowadzenia ruchu bezwizowego. Dla Ukrainy podpisanie Umowy o Stowarzyszeniu będzie miało znaczenie historyczne i stworzy ważny przyczółek dla dalszej integracji.

Jestem przekonany, że to wydarzenie będzie miało podobne znaczenie również dla Polski. Podpisanie Umowy stanie się naszym wspólnym zwycięstwem, praktycznym potwierdzeniem efektywności polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na kierunku wschodnim. A więc – uzasadnieniem zdrowych ambicji naszych polskich przyjaciół w procesie kształtowania wspólnej polityki Unii Europejskiej z partnerami wschodnimi.

Od stworzenia Strefy Wolnego Handlu oczekujemy nadania ukraińskim producentom realnego dostępu do rynków UE i rozszerzenia na Ukrainę czterech swobód – swobody ruchu towarów, usług, kapitału i siły roboczej.

Ukraińska strona nastawiona jest także na jak najszybsze wykonanie „Planu Działania”, mającego na celu wprowadzenie ruchu bezwizowego z UE, co zobowiązuje nas do spełnienia szeregu reform wewnętrznych w sferze migracyjno-wizowej.

Oprócz tego Ukraina przyłączyła się do Europejskiej Wspólnoty Energetycznej (European Energy Community Treaty, EECT), co daje nowe możliwości dla współpracy między naszym państwem i UE w strefie energetycznej.

Jesteśmy zadowoleni z tego, że te główne tematy znalazły swoje miejsce w Mapie Drogowej Partnerstwa Wschodniego, która została przyjęta w lipcu 2012 r. Ogólne stanowisko Ukrainy w odniesieniu do inicjatywy Partnerstwa Wschodniego jest znane. Postrzegamy Inicjatywę jako dodatkowe narzędzie do wszechstronnego rozwoju stosunków pomiędzy Ukrainą i Unią Europejską. Jesteśmy gotowi maksymalnie wykorzystywać potencjał i możliwości tej inicjatywy we wszystkich sferach, jakie będą zgodne z naszym ambitnym celem strategicznym – nabyciem pełnoprawnego członkostwa w Unii Europejskiej.

Doceniamy wysiłki Wspólnoty Europejskiej, zwłaszcza Polski, nastawione na pogłębienie współpracy pomiędzy Ukrainą i UE w ramach inicjatywy Partnerstwa Wschodniego. Jesteśmy przekonani, że właśnie teraz nastał czas konsolidacji starań obydwu stron w celu osiągnięcia najlepszego rezultatu.

Musimy opracować jasny, wyraźny obraz celów strategicznych, jakie należy osiągnąć w ramach inicjatywy. Powinniśmy solidnie popracować nad tym, by owe cele odpowiadały potrzebom i wymaganiom krajów – partnerów. W tym kontekście strona ukraińska wychodzi z następujących założeń, które, według nas, mają na celu rozszerzenie potencjału Partnerstwa Wschodniego oraz zwiększenie jego efektów.

Po pierwsze:

Dwustronny wymiar stosunków między Ukrainą i UE jest bezwarunkowym priorytetem, w ramach którego Partnerstwo Wschodnie staje się ważnym dodatkowym narzędziem współpracy.

Uważamy, że dalsza rozbudowa Partnerstwa Wschodniego powinna odbywać się na zasadzie wyraźnie projektowego podejścia. Powinniśmy przenieść działania w ramach Inicjatywy na płaszczyznę praktyczną. Na dzień dzisiejszy osiągnięto już pewien wynik w poszczególnych sferach, ale biorąc pod uwagę całość Inicjatywy – efekty występują w ograniczonym zakresie. Należy zastosować podejście projektowe, które byłoby zorientowane na osiągnięcie wyraźnych, widocznych rezultatów.

Po drugie:

Jak wiadomo, Inicjatywa została powołana do przeprowadzenia wewnętrznych przekształceń w państwach partnerskich, w celu ich dalszego zbliżania do Unii Europejskiej. Będzie to jednak wymagało znacznego zwiększenia wielkości zasobów finansowych, jakie UE wydzieliła na potrzeby Partnerstwa Wschodniego. Oczywistym jest, że budżet w obecnej formie nie może w pełni zaspokoić potrzeb związanych z przeprowadzaniem wewnętrznych reform we wszystkich sześciu państwach-partnerach. Realizacja naszych ambicji powinna otrzymać odpowiednie wsparcie finansowe w kolejnej perspektywie finansowej UE na lata 2014–2020.

Wiemy, że polska wizja polityki budżetowej w zakresie realizacji Europejskiej Polityki Sąsiedztwa odpowiada interesom Ukrainy. Wierzymy, że stanowisko Polski znajdzie wsparcie wśród innych partnerów Warszawy w Unii Europejskiej.

Po trzecie:

Inicjatywa mogłaby sprzyjać rozbudowie stosunków nie tylko między UE i państwami partnerskimi, ale i bezpośrednio między państwami partnerskimi. W tym kontekście rozpatrujemy kwestię współpracy przygranicznej, jako dosyć perspektywiczny przykład praktycznej współpracy między państwami partnerskimi w ramach Partnerstwa Wschodniego.

Po czwarte:

Partnerstwo Wschodnie powinno brać pod uwagę potrzeby i ambicje krajów partnerskich. Dlatego ze względu na bezprecedensowy zasięg prawodawstwa UE, jakie Ukraina zobowiązana będzie zaadaptować w kontekście implementacji Umowy o Stowarzyszeniu, warto przewidzieć programy wymiany doświadczeń z zakresu przeprowadzenia stosownej działalności ustawodawczej.

Po piąte:

Ukraina liczy na szybki, realny rozwój komponentu regionalnego programu Partnerstwo Wschodnie. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na Krym, jako potencjalnego odbiorcę pierwszych projektów pilotażowych w ramach programu Regionalnego rozwoju Partnerstwa Wschodniego. Chcemy, aby polityka

integracji europejskiej wychodziła nie tylko z Kijowa, ale i miała maksymalne wsparcie regionalne. Dlatego też strona ukraińska jest bardzo zainteresowana rozbudową regionalnych komponentów współpracy z UE i gotowa jest realizować wybrane projekty pilotażowe w ramach Partnerstwa Wschodniego.

Nasza praca w ramach Inicjatywy powinna być praktyczna i mieć rzeczywisty wymiar. Partnerstwo Wschodnie może stać się naprawdę korzystnym i efektywnym narzędziem, jakie będzie dodatkowo skłaniać kraje partnerskie do bardziej aktywnego dialogu i postępu w polityce integracji europejskiej. Aby osiągnąć postawione przed nami zadania jesteśmy gotowi do podjęcia współpracy UE na wszelkich płaszczyznach.

Dzisiaj Ukraina przygotowuje się do wyborów parlamentarnych, które posiadają zasadnicze znaczenie dla podpisania Umowy o Stowarzyszeniu z UE. W celu przeprowadzenia wyborów zgodnie z standardami demokracji Ukraina zaprosiła dużą liczbę obserwatorów międzynarodowych. Oczekujemy przyjazdu około 600 osób. Ukraina jest państwem otwartym.

Jestem przekonany, że po wyborach Umowa z UE będzie podpisana. Ta Umowa odpowiada nie tylko interesom społeczeństwa ukraińskiego, ona również jest ważna dla UE. Ta Umowa ma znaczenie historyczne zarówno dla Ukrainy, jak i dla przyszłości całej Europy.

Prace nad tekstem ukończono 12 września 2012 r.

S u m m a r y

Challenges in relations between Ukraine and the EU. The Eastern Partnership perspectives and Poland's role in Ukraine-EU rapprochement

One of the forms of the Polish-Ukrainian co-operation in the process of bilateral partnership development should be, inter alia, joint elaboration of unambiguously defined strategic goals to be achieved under the Eastern Partnership Programme. Given this context, it is worth taking into consideration the needs and expectations of the countries participating in this EU project. Declarations made by the Ukrainian authorities that aspiration to the European integration remains an invariable strategic goal of Ukraine, proves that despite its deficiencies, the Eastern Partnership can become an efficient and effective tool capable of prompting partner states to more active dialogue and progress in the European integration process.